
МЕТОДОЛОГІЯ І ТЕОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

УДК 378.112.4

DOI 10.31654/2663-4902-2021-PP-3-7-13

Гордієнко Т. В.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
hordienkotana@gmail.com
orcid.org/0000-0002-4662-1895

Філоненко О. С.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
helen-1970@ukr.net
orcid.org/0000-0002-1036-2158

Бобро А. А.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
artur062728@ukr.net
orcid.org/0000-0002-9405-8988

ОСОБЛИВОСТІ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

У статті уточнено суть поняття «інклюзивна освіта», та наголошено, що основою інклюзивної освіти є позиція, згідно з якою всі діти та дорослі люди є рівними, тобто відбувається виключення будь-якої дискримінації і на основі цього створюються потрібні умови для дітей з особливими освітніми потребами.

Доведено, що з інтенсивною реалізацією на практиці інклюзивна освіта створює велику кількість викликів та нових запитань, які необхідно вирішити в освітній сфері, бо в Україні освітні послуги для дітей з особливими освітніми потребами є дуже вузькими у своєму виборі. Завдання інклюзивного закладу освіти – побудувати систему, задовольнивши потребу кожної дитини в освіті, а основна проблема впровадження інклюзивної освіти полягає у тому, що шкільна система орієнтована на дітей зі стандартним розвитком, які можуть виконувати темп програми і з ким працюють типові педагогічні прийоми, тому слід приділити увагу важливому питанню, а саме формуванню змін у психологічній та ціннісній підготовці фахівців, а також розвитку їхніх професійних компетентностей, які допоможуть у майбутній роботі зі здобувачами початкової освіти з особливими освітніми потребами.

Запропоновано такі способи включення в освітній процес здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами: приймати дітей, котрі мають інвалідність, як будь-яких інших дітей у класі; включати дітей з особливими освітніми потребами у всі види занять, але пропонувати диференційовані завдання; включати всіх учнів у групову діяльність та залучати до групового виконання завдань; використовувати активні форми навчання – обговорення, ігри, проєкти, лабораторні та польові дослідження. Також виділено принципи, на яких базується інклюзивна освіта.

Охарактеризовано безбар'єрний інклюзивний освітній простір та такі аспекти, як навчальні програми, підтримка і співпраця працівників, діагностика та оціню-

вання, можливості й обладнання. Запропоновано комплекс інноваційних технологій, котрі в своїй сукупності забезпечать різнобічну допомогу здобувачам початкової освіти з особливими освітніми потребами.

Ключові слова: інклюзія, інклюзивна освіта, інклюзивне навчання, соціалізація, принципи інклюзивної освіти.

Постановка проблеми. У інклюзії як гуманістичної ідеї є своя історія розвитку. «Всесвітня декларація про освіту для всіх» (Таїланд) ще в 1990 році визначила загальне бачення інклюзії. «Всесвітня конференція про освіту дітей із особливими потребами: доступність та якість» (Іспанія) у 1994 році задекларувала, що «інклюзивне навчання вимагає великої реформи звичайної школи» [9, с. 108]. Всесвітній форум освіти (Дакар) у 2000 році проголосив про усунення проблеми виключення групи дітей з освіти та всередині освіти. У 2005 році у Всесвітній доповіді з моніторингу освіти було виділено п'ять аспектів інклюзивної освіти: індивідуальні особливості, контексти, ресурси, викладання і навчання, результати [2, с. 195; 1, с. 17]. Також у 2006 році Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю в ст. 24 сформулювала вимоги до країн, що є у складі ООН: «Держави-учасниці визнають право осіб з інвалідністю на здобуття освіти. З метою реалізації цього права без дискримінації і на основі рівних можливостей держави-учасниці забезпечують інклюзивну освіту на всіх рівнях та навчання впродовж всього життя» [3, с. 16; 5, с. 194; 7, с. 97].

Разом з цим інтенсивно реалізуючись на практиці, інклюзивна освіта створює велику кількість викликів та нових запитань, які необхідно вирішити в освітній сфері. Якщо за кордоном в багатьох країнах є великий досвід інклюзивної освіти та підкріплення на законодавчому рівні, то в Україні це лише початок шляху і необхідні глобальні системні зміни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У процесі реформ і трансформування освітньої системи України організація інклюзивного навчання є особливою умовою, на якій останнім часом доволі часто фокусується увага дослідників і науковців.

У вітчизняній і зарубіжній педагогічній науці склалось чітке усвідомлення проблеми доступного освітнього середовища (І. Бех, Є. Бондаревська, Дж. Гібсон, К. Князева, С. Капиця, І. Пригожин, І. Стенгерс, В. Ясвін та ін.).

На сучасному етапі розвитку наукової думки відбувається активне обговорення питань ефективного включення в освітній процес дітей з особливими освітніми потребами та розробка підходів до організації інклюзивного навчання в умовах закладів загальної середньої освіти. Аспектам інтегрованого навчання дітей з особливими освітніми потребами приділяли увагу науковці в галузі корекційної, соціальної та спеціальної педагогіки, серед них: Л. Аксьонова, В. Бондар, Є. Бондаренко, М. Веденіна, М. Власова, О. Глоба, В. Григоренко, П. Горностай, Г. Іващенко, Б. Пузанов, О. Установ.

Останнє десятиліття багате науковими пошуками і дослідженнями проблем інклюзивної освіти українських науковців Ю. Богінської, В. Болдиревої, В. Бондар, А. Колупаєвої, Т. Євтухової, В. Ляшенко, І. Іванової, В. Синьова, О. Столяренко, А. Шевчук, О. Савченко. В працях науковців розкриваються питання інтегрованого навчання здобувачів освіти.

Мета статті – проаналізувати особливості інклюзивного навчання здобувачів початкової освіти та способи включення їх в освітній процес. *Охарактеризувати безбар'єрний інклюзивний освітній простір* та інноваційні технології, котрі в своїй сукупності забезпечать різнобічну допомогу здобувачам початкової освіти з особливими освітніми потребами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інклюзивна освіта (французький варіант «inclusif» – включати в себе) – особливості розвитку системи освіти, котрі передбачають доступність освіти для всіх, в тому числі і для дітей з особливими освітніми потребами.

Основою інклюзивної освіти є позиція, згідно з якою всі діти та дорослі люди є рівними, тобто відбувається виключення будь-якої дискримінації і на основі цього створюються потрібні умови для дітей з особливими освітніми потребами.

Інклюзивна освіта – це один зі шляхів створення такого суспільства, де діти та дорослі, незалежно від статі, віку, етнічної належності, здібностей, наявності або відсутності порушень розвитку і ВІЛ-інфекції, можуть вільно брати участь у суспільному житті та робити у нього свій внесок. Таке суспільство приймає і поважає відмінності та особливості всіх людей, а заботи чи дискримінація у будь-яких сферах життя викорінюються та з ними ведеться боротьба [3, с. 6–7; 6, с. 120–121; 7, с. 15, 20]. В даний час 4,5 % дітей, які проживають в Україні, відносяться до категорії осіб з обмеженими можливостями здоров'я та потребують спеціальної (корекційної) освіти, котра має відповідати їхнім особливим освітнім потребам [4, с. 18]. Але, на жаль, зараз в Україні освітні послуги для дітей з особливими освітніми потребами є дуже вузькими у своєму виборі, наприклад, у селах та невеликих містах такі діти взагалі залишаються виключеними зі системи освіти та не можуть отримати навіть базових шкільних знань. Причин для цього є багато, одна з них – це, власне, підготовка приміщення школи до такого виду навчання: недоступність приміщення, вузькі дверні проходи, відсутність підйомних механізмів на сходах, а також кваліфікація самого персоналу, зміна освітньої програми, форм та методів навчання.

Адже інклюзія вміщує глибокі соціальні сторони життя школи: слід створити гуманне, матеріальне, освітнє середовище, котре адаптоване до освітніх потреб кожного учня, яке можливо забезпечити, лише тісно співпрацюючи з батьками, при злагодженій командній роботі всіх учасників освітнього процесу. Тут обов'язково мають працювати люди, котрі вмотивовані та готові співпрацювати, змінюватися і вдосконалюватися разом з дитиною і для неї. Для дітей з особливими освітніми потребами реалізація принципу інклюзивної освіти найбільш ефективно допоможе включитися в освітній процес. Реалізація цього принципу має на увазі, що всі діти обов'язково мають бути включені в освітнє та соціальне середовище [6, с. 124; 5, с. 123; 6, с. 18–20].

Завдання інклюзивного закладу освіти – побудувати таку освітню систему, щоб задовільнити потребу кожної дитини в освіті. Важливо зауважити, що в інклюзивних закладах освіти всі діти, а не лише діти з особливостями здоров'я, мають забезпечуватися підтримкою, щоб дозволило їм бути більш успішними та відчувати безпеку та підтримку. Основна проблема впровадження інклюзивної освіти полягає у тому, що шкільна система орієнтована на дітей зі стандартним розвитком, які можуть виконувати темп програми і з ким працюють типові педагогічні прийоми. На початку організаційної підготовки до реалізації інклюзивного навчання слід приділити увагу надзвичайно важливій проблемі, а саме формуванню змін у психологічній та ціннісній підготовці фахівців, а також розвитку їхніх професійних компетентностей, які допоможуть у майбутній роботі з особливими дітьми. Цей аспект важливий тому, що вже на етапі підготовки відчувається неготовність фахівців (професійна, методична, психологічна) до роботи з дітьми, які мають особливі освітні потреби. Сучасні педагогічні практики не завжди мають достатньо знань та вмінь, щоб працювати в напрямку інклюзії, також існують певні стереотипи та психологічні бар'єри, котрі заважають реалізації інклюзії в сфері освіти. Серед психологічних бар'єрів, які виникають у вчителів, можна назвати психологічну неготовність до роботи з дітьми, які мають особливі освітні потреби, також неготовність здобувати нові додаткові знання і вміння, невпевненість у власних силах, страх не впоратися чи загалом страхи до такої роботи.

У такій ситуації вчителям потрібна комплексна спеціалізована допомога, яка б надавалася фахівцями, – корекційними педагогами, психологами тощо. Вчителі б отримували нові знання та вміння щодо успішної реалізації освіти дітей з особливими освітніми потребами [1, с. 14–15; 2, с. 73]. Пропонуємо наступні способи включення:

- 1) приймати дітей, котрі мають інвалідність, як будь-яких інших дітей у класі;
- 2) включати дітей, котрі мають особливі освітні потреби, у всі види робіт, але застосовувати диференційовані завдання;
- 3) включати всіх учнів у групову діяльність та залучати до групового виконання завдань;
- 4) використовувати активні форми навчання: обговорення, ігри, проєкти, лабораторні та польові дослідження [6, с. 190–192].

Вчителі можуть сприяти активізації особистісного потенціалу учнів, організуючи співпрацю з іншими викладачами в міждисциплінарному середовищі без штучного розмежування між спеціальними і масовими педагогами. Вчителі можуть включатися в різноманітні види громадської діяльності разом з учнями, завдяки чому краще розуміють особистість кожного учня. Така професійна позиція вчителя дозволяє йому подолати свої побоювання і тривоги, вийти на абсолютно новий рівень професійної майстерності, розуміючи своїх учнів і своє покликання [1, с. 16].

Важливо виділити вісім принципів, на яких базується не тільки інклюзивна освіта, а й освіта загалом:

- 1) цінність особистості не залежить від її здібностей і досягнень;
- 2) кожна особистість здатна зрозуміти і мислити;
- 3) кожна людина має право бути почутою;
- 4) різноманіття посилює всі сторони людини;
- 5) результативна освіта може реалізовуватись лише в контексті реальних взаємозв'язків;
- 6) кожна людина потребує підтримки і дружби ровесників;
- 7) для кожного учня досягнення прогресу швидшим може бути в тому, що вони можуть робити, ніж в тому, що не можуть;
- 8) усі люди потребують одне одного [7, с. 73].

Важливим уточненням є той факт, що будь-які діти мають бути включені в освітній та виховний процеси разом зі своїми однолітками; жодні особливості – фізичні, інтелектуальні чи соціальні – не мають стати цьому на заваді. Враховуючи досвід зарубіжних держав, можемо констатувати, що реалізація цих цілей потребує багато часу, а найважливішою основою для цього є взаємодія всіх учасників освітнього процесу, які залучені до роботи з особливою дитиною, тому що тільки за цієї умови можна вирішити проблеми інклюзивної освіти [6, с. 30–33].

Беззаперечними є аргументи щодо перебування дітей в інклюзивному освітньому просторі. Протилежне твердження про те, що за умови інклюзивної освіти якість знань та освітнього процесу погіршується для всіх учнів, є неправдивим. Доведено, що навіть нормотипові діти отримують багато користі від перебування в інклюзивному освітньому просторі. Присутність у класі дітей з особливими освітніми потребами ніяк не заважає навчання «нормальних» учнів. Здорові однолітки можуть ставати помічниками та наставниками дітей з особливими освітніми потребами та підвищувати тим самим рівень власних знань та особистісну самооцінку, також вони здобувають додаткові знання, наприклад, можуть вивчити мову жестів.

Звичайні діти, які навчаються разом з дітьми з особливими освітніми потребами, можуть навчитися цінувати та поважати останніх. Вони вчать бачити суть людини, її особистісні якості та вміння, а не зовнішні вади чи певні обмеження [7, с. 73].

Появі інклюзивного освітнього середовища сприяла низка чинників:

- *соціальних* – народжується все більше дітей з порушеннями емоційної сфери, інтелекту, а також аутистичними та іншими порушеннями, при цьому вони також потребують отримання освіти; суспільство вимагає доступності і поліпшення якості освіти; необхідне впровадження ідей гуманізації і демократизації суспільства; розвиток «сімейної політики», за якої відбувається включення батьків в освітній процес на правах суб'єкта навчання, це проявляється у відповідальності за навчання, виховання і розвиток дітей;

- *законодавчо-нормативних* – ратифікація таких законодавчих актів, як Конвенція ООН про права дитини від 20.11.1989 р., Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р;

- *теоретичних* – сучасні тенденції науки, яка прагне до досягнення мети: розвитку здатності людини до автономного існування, формування мотивації досягнення, актуалізації потреби в саморозвитку; концепція безперервної освіти; перехід від «медичної» моделі розуміння інвалідності до «соціальної»;

- *практико-орієнтованих* – активне включення батьків «особливих» дітей в освітній процес в ролі вихователів; поява посади «координатора-методиста» інклюзії;

створення професійних співтовариств, організація круглих столів, науково-практичних конференцій, курсів перепідготовки фахівців у галузі супроводу інклюзивного освітнього процесу;

- *економічних* – нова освітня система дозволяє формувати і збільшувати «людські ресурси» завдяки тому, що людина активно реалізує свій потенціал, і в цьому їй не можуть перешкодити індивідуальні особливості розвитку. Освіта осіб з обмеженими можливостями здоров'я може бути організована як спільно з іншими учнями, так і в окремих класах, групах або організаціях, що здійснюють освітню діяльність. Передбачається, що дітям з особливостями розвитку сьогодні не обов'язково навчатися в спеціальних установах: у звичайній загальноосвітній школі вони не тільки можуть отримати більш якісну освіту, а й успішно адаптуватися до життя, реалізувати потребу в емоційному і фізичному розвитку [2, с. 40; 3, с. 5].

Для реалізації інклюзивної освіти потрібно звернути увагу на навчальні програми, підтримку і співпрацю працівників, вимір і оцінку, можливості й устаткування, і, врешті-решт, створення відповідних умов у суспільстві. Внаслідок цього зростає потреба в педагогах, які здатні створювати і впроваджувати інклюзивну освітню політику в освітніх організаціях, а також уміло і продуктивно працювати в цьому середовищі з різними групами учнів. Актуальним є і формування у керівників освітніх організацій компетентностей, що забезпечують їх здатність створювати і розвивати корпоративну культуру гетерогенної організації, що забезпечує процес інклюзії різних соціальних груп в єдину спільноту. Для роботи з різними групами учнів, безумовно, потрібне створення специфічних умов і використання науково обґрунтованих методик, засобів і прийомів інклюзивної освіти.

Політика інклюзії продовжує європейську шкільну реформу 1970-х рр., яка була спрямована на забезпечення інтеграції дітей з інвалідністю в «нормальні» класи шкіл за місцем проживання. Проблема, що виникла під час реалізації описаної реформи, полягає в тому, що інтеграція часто розглядалася як завдання адаптації індивіда або групи осіб з особливими освітніми потребами до умов загальноосвітньої школи. Тоді як інклюзія спрямована на зміну умов навчання в школах так, щоб самі ці умови були пристосовані до потреб всіх без винятку категорій учнів. Звідси виникає поняття, котре має на увазі навчання, яке означає створення умов для включення в освітній процес будь-якої дитини з урахуванням її особливостей і покликане «навести мости» між підходами спеціальної педагогіки і масової школи.

Таким чином, політика інклюзії спрямована на усунення бар'єрів, що перешкоджають включенню в соціальне життя, зокрема і в освіту, будь-якої людини (людей різних рас, віросповідань, культури, людей з ОВЗ). Це розуміння інклюзії характерне для багатьох міжнародних програм у сфері освіти, в тому числі британських. Так, Тоні Бут і Мел Ейнскоу під інклюзією розуміють стратегію, яку розробляють і реалізують самі учасники освітнього процесу (діти, батьки, адміністрація і співробітники школи) і яка дозволяє подолати бар'єри, що стоять на шляху отримання освіти в школі будь-якою дитиною [3, с. 5–6].

Інклюзивне освітнє середовище є інтегративною системою, що об'єднує процеси, які відповідають ключовим фігурам – дітям, педагогам, батькам, тьюторам і ін. [7, с. 74]:

- а) процес соціальної та освітньої інтеграції здобувача освіти, котрий має особливі освітні потреби;
- б) включення батьків учнів до спільної діяльності, а також надання їм фахової психологічної допомоги;
- в) підготовка і навчання педагогів специфіки роботи в умовах інклюзії;
- г) психолого-педагогічна робота з дітьми, чий статус визначається терміном «норма», котрі навчаються в одному класі з дітьми з особливими освітніми потребами;
- д) процес комплексного супроводу інклюзивної освіти, що здійснюється координатором-методистом і тьютором (в ролі останніх можуть виступати батьки, які супроводжують дітей з особливостями розвитку) [5, с. 10].

Інклюзивне освітнє середовище в освітній організації передбачає:

- підвищення рівня психологічної готовності всіх дітей (з нормотиповим розвитком і обмеженими можливостями здоров'я) і їхніх батьків до спільного навчання;

- створення безбар'єрного та безпечного освітнього простору для ефективної адаптації всіх дітей;
- вдосконалення професійної майстерності та психологічної готовності педагогів до роботи з дітьми з ООП та їхніми батьками;
- адаптацію освітньої програми (програм), навчального навантаження, засобів і методів навчання до вікових, типологічних індивідуальних потреб і можливостей дитини;
- комплексний супровід дітей з ООП та інших категорій в освітній організації;
- формування психологічних і педагогічних компетентностей у батьків дітей з особливими освітніми потребами щодо питань їхнього розвитку, виховання і навчання; залучення їх до співпраці з освітньою організацією;
- пошук і використання всіх можливих ресурсів для забезпечення необхідних умов реалізації інклюзивної практики (мережева взаємодія з освітніми, громадськими організаціями, залучення фахівців різного профілю, використання державної підтримки та ресурсів некомерційних організацій і т.д.) [2, с. 40].

Висновки. Отже, визначаємо інклюзивне освітнє безбар'єрне середовище одночасно і як особливу одиницю соціального середовища, і як вид освітнього середовища, котрий має специфічну структуру і зміст, що дозволяють виконувати завдання спільного навчання різних категорій здобувачів початкової освіти, використовуючи забезпечення динамічної відповідності освітніх умов середовища (доступне середовище, диференціація, індивідуалізація і варіативність у формах і змісті освітнього процесу; безпечність психологічна і фізична освітнього середовища тощо) індивідуальним можливостям та особливим освітнім потребам кожного здобувача початкової освіти.

Література

1. Зброєва Н. Б. Готовність педагога до інклюзивної освіти (до постановки питання). *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія «Психолого-педагогічні науки»*. 2012. № 7. С. 15–18.
2. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практич. посіб. Тім Лорман, Джоан Деппелер, Девід Харві; пер. з англ. Київ: СПД-ФО Парашин І. С., 2010. 296 с.
3. Колупаєва А. А. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: навч.-метод. посіб. Київ: АТОПОЛ, 2010. 96 с.
4. Колупаєва А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. Київ: Самміт-Книга, 2009. 272 с.
5. Ленів З. П. Особливості реалізації інклюзії та підготовки відповідних фахівців: проблеми, досвід, перспективи. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 «Корекційна педагогіка та спеціальна психологія»*. 2014. Вип. 28. С. 119–125.
6. Психологічний та соціально-педагогічний супровід навчання і виховання «особливої дитини» у школі: метод. посіб. / ред. Д. Д. Романовської, С. І. Собкової. Чернівці: Технодрук, 2009. 196 с.
7. Софій Н. З., Найда Ю. М. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти. *Інклюзивна школа: особливості організації та управління: навч.-метод. посіб.* Київ, 2007. 128 с.

References

1. Zbroieva, N. B. (2012). Hotovnist pedahoha do inkluzyvnoi osvity (do postanovky pytannia). [Readiness of the teacher for inclusive education (before asking a question)]. *Naukovi zapysky Nizhynskoho derzhavnoho universytetu im. Mykoly Hoholia – Scientific notes of Nizhyn State University. Nikolai Gogol*. 7. 15–18 [in Ukrainian].
2. Inkluzivna osvita. Pidtrymka rozmaittia u klasi. (2010). [Inclusive education. Support for diversity in the classroom]. (T. Lorman, D. Deppeler, D. Kharvi, Trans). Kiyv: SPD-FO Parashyn I. S. [in Ukrainian].
3. Kolupaieva, A. A. (2010). *Dity z osoblyvymy potrebamy v zahalnoosvitnomu prostori: pochatkova lanka. Putivnyk dlia pedahohiv* [Children with special needs in the general educational space: primary level. A guide for teachers]. Kiyv: ATOPOL [in Ukrainian].
4. Kolupaieva, A. A. (2009). *Inkluzivna osvita: realii ta perspektyvy* [Inclusive education: realities and prospects]. Kiyv: Sammit-Knyha [in Ukrainian].
5. Leniv, Z. P. (2014). Osoblyvosti realizatsii inkluzii ta pidhotovky vidpovidnykh fakhivtsiv: problemy, dosvid, pespektyvy. [Features of implementation of inclusion and training of relevant

specialists: problems, experience, prospects]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova – Scientific journal of NPU named after MP Drahomanov*. 28. 119–125 [in Ukrainian].

6. Romanovskoi D. D., Sobkovoï S. I. (Eds.). (2009). *Psykhologichnyi ta sotsialno-pedahohichnyi suprovîd navchannia i vykhovannia «osoblyvoi dytyny» u shkoli* [Psychological and socio-pedagogical support of education and upbringing of a «special child» at school]. Chernivtsi: Tekhnodruk [in Ukrainian].

7. Sofii, N. Z. & Naida, Yu. M. (2007). *Kontseptualni aspekty inkluzyvnoi osvity. Inkluzyvna shkola: osoblyvosti orhanizatsii ta upravlinnia* [Conceptual aspects of inclusive education]. Kyiv [in Ukrainian].

Hordienko T.

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor, Department of Pedagogy, Primary Education and Educational Management,
Nizhyn Mykola Gogol State University
hordienkotana@gmail.com
orcid.org/0000-0002-4662-1895

Filonenko O.

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor, Department of Pedagogy, Primary Education and Educational Management,
Nizhyn Mykola Gogol State University
helen-1970@ukr.net
orcid.org/0000-0002-1036-2158

Bobro A.

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor, Department of Pedagogy, Primary Education and Educational Management,
Nizhyn Mykola Gogol State University
artur062728@ukr.net
orcid.org/0000-0002-9405-8988

PECULIARITIES OF INCLUSIVE EDUCATION OF PRIMARY EDUCATION RECIPIENTS

The article clarifies the essence of the concept of inclusive education, and emphasizes that the basis of inclusive education is the position that all children and adults are equal, ie there is no discrimination and based on this the necessary conditions for children with special educational needs.

It has been proven that with intensive implementation in practice, inclusive education creates a large number of challenges and new issues that need to be addressed in the field of education, because in Ukraine educational services for children with special educational needs are very narrow in their choice. The task of an inclusive educational institution is to build a system that meets the needs of every child in education. It is important to pay attention to the important issue of forming changes in the psychological and value training of specialists, as well as the development of their professional competencies that will help in future work with special children.

Ways to include in the educational process of applicants for primary education with special educational needs are proposed: accept children with disabilities like any other child in the class; to include children with special educational needs in all types of classes, but to offer differentiated tasks; include all students in group activities and involve them in group problem solving; use active forms of learning – discussions, games, projects, laboratory and field research. The principles on which not only inclusive education is based are also highlighted.

Barrier-free inclusive educational space and such aspects as training programs, support and cooperation of employees, measurement and evaluation, opportunities and equipment are characterized. A set of innovative technologies has been proposed, which together will provide comprehensive assistance to all applicants for primary education with special educational needs.

Key words: inclusion, inclusive education, inclusive education, socialization, principles of inclusive education.